

Anna Janina Sobolewska

"Poetyka polskiej powieści kryminalnej", Stanisław Barańczak, "Teksty" nr 6 (1973) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 17/53, 179

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) BALCERZAN Edward: Polaryzacje sztuki poetyckiej. "Miesięcznik Literacki" 1974 nr 1 s. 45-51.

Wypowiedź stanowi glosę do artykułu Jana Błońskiego w tym samym numerze "Miesięcznika" (zob. poz. 20). Zdaniem autora, zasada polaryzacji postaw nie jest w stanie wyodrębnić terytorium najważniejszych problemów poetyckich współczesności, nawet przez wskazanie całej sieci dychotomii. Sens przeciwstawienia praktyk poetyckich Przybosia i Miłosza łatwo poddać w wątpliwość, jeśli się przyjmie inną perspektywę polaryzacji. Za cechą różniującą obie postawy poetyckie zostaje uznany tylko stosunek do tradycji, natomiast łączy obu poetów ich konstruktywizm. Dychotomie wyłożone w artykule Błońskiego proponuje autor zastąpić dychotomią stosunku do języka: konstruktywnego z jednej, a "destruktywnego" z drugiej strony. Na biegunie przeciwnym Przybosiovi i Miłoszowi znalazłaby się wtedy twórczość Białoszewskiego i Karpowicza.

BP/53/13

T.W.

(II) BARAŃCZAK Stanisław: Poetyka polskiej powieści kryminalnej. "Teksty" 1973 nr 6 s. 62-82.

Przedmiotem rozprawy jest polska powieść milicyjna, którą autor charakteryzuje jako gatunkową hybrydę, łączącą cechy detektywistycznej powieści-zagadki i powieści kryminalno-sensacyjnej, czyli powieści-problemu. Utwory należące do tego gatunku rezygnują jednak z podstawowych atutów zarówno powieści detektywistycznej, jak kryminalno-sensacyjnej, takich jak atmosfera napięcia, niepewność czytelnika co do wyników śledztwa, zaohwiadanie wiary w słuszność poczynań detektywa czy konieczność samodzielnego rozstrzygnięcia problemów moralnych i psychologicznych. W powieści milicyjnej strona ścigająca nie może nie mieć racji, jest stroną zawsze zwycięską i zawsze ocenianą pozytywnie. Struktura tych powieści jest więc systemem jednoznacznych przymuszeń odbiorczych: zamiast powieści-zagadki albo powieści-problemu mamy powieść-perswazję z jej typowymi chwytami (np. negatywna charakterystyka strony ściganej, antycypacje, wszechwiedza i pouczenia narratora).

BP/53/14

A.J.S.